Uit het Hoofd

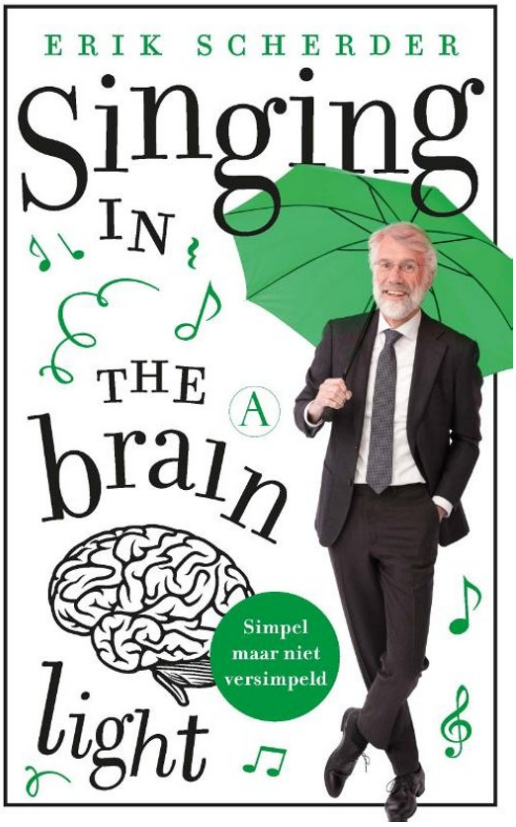

Toen ik pas begon met gitaarspelen, kon ik nog geen noot lezen. Dat is best vervelend als je klassieke gitaar wilt leren. Ik begon met een kaart van de toets en zocht in een partij noot voor noot op. Op die manier studeerde ik automatisch maat voor maat en dat keer op keer, tot ik door het hele stuk heen was. Het is niet verbazingwekkend dat ik het stuk na een tijdje uit mijn hoofd kende, het was domweg ingesleten. Ik bezat geen echt gestructureerde methode om uit het hoofd te spelen.

Ik had ook een hekel aan uit het hoofd leren. Vermoedelijk heb ik iets te veel rijtjes Frans, Duits, Grieks en Latijn moeten leren op de middelbare school. Ik leidde een formule voor Natuurkunde nog liever vanaf de basis af dan dat ik de formule uit het hoofd leerde.

Ik wilde noten leren lezen, want dat maakte een hoop muziek bereikbaar voor me. Ik zat zodoende steeds naast mijn vrouw Erna als die piano speelde, las met haar mee en sloeg na de nodige oefening op het juiste moment de pagina's om. Dat was erg gemakkelijk met vijfendertig pagina's vol met een Beethoven sonate.

Dat was een goed begin: ik legde de relatie tussen wat ik las en wat ik hoorde en kon zo in de pas blijven. Al gauw bleek noten lezen heel erg gemakkelijk voor de keuze van het repertoire, ik kon hele stapels muziekboeken nu in korte tijd doorlezen in plaats van in lange weken noot voor noot doorworstelen om daarna tot de conclusie te komen dat een bepaald stuk toch niet zo leuk was als het eruit zag.

Naarmate ik met de jaren beter kon spelen, kon ik ook beter lezen. Dat was aan de ene kant gemakkelijk, aan de andere kant bleek het toch ook een beperking. Pagina's omslaan als je aan het spelen bent is erg vervelend. Je kunt dat oplossen door stukken van maximaal twee

pagina's te spelen, of losbladige plak- en knipconstructies te maken. En inderdaad, een groot deel van mijn repertoire beslaat op zijn hoogst twee pagina's bladmuziek.

Maar er zijn ook langere stukken... Geen probleem, zo lang de delen van dat stuk op twee bladzijden pasten: een keertje omslaan in de pauze tussen de delen is niet erg. Maar de bekende stukken, zoals *Capricho Arabe* van Tarrega, dat was toch zeker zo'n vijf pagina's inclusief besparing voor het Da Capo.

Er was een oplossing... Domweg uit het hoofd leren. Maar hoe?

Ik heb een tijdje duo gespeeld met een gitariste met een dijk van een toon. Zij wilde het liefst uit het hoofd spelen. Ik deed mee, maar had nog steeds geen andere methode dan het partijtje door veel repeteren inslijten. Het was jammer dat we niet zo communicatief waren, dat we het eens uitgebreid over het hoe en waarom van uit het hoofd spelen hebben gepraat. Dat had misschien veel duidelijk gemaakt.

Ongelukkigerwijs bleek mijn "methode" niet bijster stress-proof. Ik kreeg tijdens een spannend optreden een complete black-out en moest en plein public de papieren weer opduikelen, wat niet erg goed was voor het eindresultaat. Het leverde me mijn enige en tevens slechtste recensie in de krant op, een inkoppertje voor open doel voor iedere doorgewinterde recensent.

Aiaia, dat was even trauma. Uit het hoofd spelen was zodoende vanaf dat moment finito voor mij.

Maar toch... er zitten wel behoorlijke voordelen aan uit het hoofd spelen: je bespaart je de moeite van het lezen, je hoeft niet meer hoofdschuddend te acteren als je vaak naar de toets moet kijken en je wint meer aandacht voor de muziek zelf. Op z'n computerigs gezegd, je hebt een programma minder lopen en daardoor meer processortijd beschikbaar voor waar het op aankomt.

Een tweede voordeel is, dat je geen muziekstandaard nodig hebt: en dat is mooi voor je contact met het publiek en het verspreiden van je geluid.

Mijn leraar Ed Westerik had een methode voor uit het hoofd spelen, die op het eerste gezicht erg arbeidsintensief lijkt. Hij speelde stukken in sessies met maat voor maat vanaf het begin, en in sessies met maat voor maat vanaf het eind, dit alles tot je aansluit in het midden.

Dus eerst een kwartiertje maat 1, dan maat 1 en 2, etc. En dan een kwartiertje laatste maat, één na laatste maat, etc. Op gegeven moment raken de begin- en eind secties elkaar en kun je het hele stuk uit het hoofd gaan spelen. Deze methode voorkomt dat je door steeds opnieuw te beginnen al je studiekruit verschiet op het eerste gedeelte van het stuk.

Een paar experimenten met een wat langer stuk hadden een goed resultaat op die manier. Die vrijheid om met de muziek te spelen is werkelijk heerlijk!

Maar wat doe je dan, als je net zoals ik een beetje ongeduldig van aard bent, en niet de tijd hebt om uren per dag te studeren? Om niet te zwijgen van het probleem dat stukken die je uit het hoofd hebt geleerd beginnen te vervagen als je ze niet bijhoudt?

Er zijn vast nog meer methodes, en ik heb er ook wel naar gezocht, maar op Internet kun je op zich weinig daarover vinden. Mocht je een goed idee hebben, schroom dan niet om te mailen. Email: mark@dosamigos-homepage.nl.